

**КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА;
СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА;
ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ**

УДК 343.982

DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2025.2.24>

Євген Миколайович Андрущенко,

Харківський науково-дослідний

експертно-криміналістичний центр МВС України,

відділ економічних досліджень (головний судовий експерт);

 <https://orcid.org/0009-0007-0406-0683>,

e-mail: andrushchenko90@ukr.net

**ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРТНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ ЩОДО РОЗРАХУНКУ ОСНОВНИХ
ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ
ГОСПОДАРЮВАННЯ**

Проаналізовано особливості та принципи проведення аналізу фінансового стану і розрахунку основних фінансових показників суб'єктів господарювання, які наведені в чинних на сьогодні методологічних документах. Запропоновано трансформацію алгоритму розрахунку фінансових показників з урахуванням чинних вимог Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Надано рекомендації щодо проведення судової економічної експертизи з питань розрахунку та дослідження показників фінансово-економічного стану суб'єктів господарювання.

Ключові слова: фінансовий стан підприємства, фінансові показники (коефіцієнти), фінансова звітність, алгоритм розрахунку, трансформація, звітний період, джерело вихідних даних, об'єктивна оцінка.

Оригінальна стаття

Постановка проблеми

Один із найвідоміших представників Австрійської школи економіки Людвіг фон Мізес писав: «У вільній ринковій економіці немає привілеїв, немає захисту корисливих інтересів, немає бар'єрів, які б заважали будь-кому прагнути до будь-якої нагороди» [1, с. 141]. Проте на сьогодні в Україні немає «справжньої» ринкової економіки, за умови якої більша частина господарства перебувала б у приватних руках. Українській державі, як і багатьом демократичним країнам світу, притаманна змішана економічна система, за якої важливі галузі господарювання, такі як залізничний транспорт, енергетична

галузь (ПЕК), освітня галузь, природнича галузь, галузь соціального забезпечення, належать державі, а тому уряд має значний вплив на економічні та соціальні процеси.

В умовах гібридної моделі економічних відносин усе частіше виникають суперечності між різними суб'єктами господарювання, як приватними, так і державними, що призводить до господарських правопорушень, а в окремих випадках і до кримінальних.

На сьогодні спостерігається негативна тенденція до збільшення кількості судових справ щодо невиконання договірних зобов'язань через несвоєчасну оплату (або взагалі неоплату) отриманих товарів, робіт, послуг. Сторона захисту найчастіше виправдовує таке невиконання своїх зобов'язань погіршенням платоспроможності підприємства, недостатністю обігових коштів та/або скрутним фінансовим становищем. Як правило, за таких обставин учасники досудового розслідування чи судового процесу звертаються до експертних установ для проведення судової економічної експертизи з метою отримання висновку з питань документальної обґрунтованості аналізу показників фінансового стану того чи іншого суб'єкта господарювання.

Дослідження фінансового стану показує ступінь забезпеченості підприємства необхідними ресурсами для здійснення ефективної господарської діяльності. Низька платоспроможність, зниження рентабельності, перебої у постачанні та реалізації продукції, виникнення економічних санкцій, невиконання виробничих планів – вагомі індикатори неефективного використання фінансових ресурсів підприємства. З метою встановлення причин виникнення подібних явищ та/або запобігання їх утворенню в майбутньому здійснюється фінансовий аналіз суб'єкта господарювання, основою якого є оцінка фінансового стану, проведеного за допомогою розрахунку фінансових коефіцієнтів (показників). Значення фінансових коефіцієнтів (показників) повною мірою характеризують такі важливі аспекти фінансового стану підприємства, як ліквідність, платоспроможність і рентабельність.

Отже, розрахунок та аналіз показників фінансового стану підприємства може надати вичерпну відповідь на запитання: що є або що буде предметом судового розгляду? При цьому методологія розрахунку показників фінансового стану тривалий час залишається без змін, тоді як нормативна база, яка її регулює, постійно оновлюється. У зв'язку із цим з'являється декілька суттєвих проблемних питань перед експертом-економістом під час проведення досліджень із розрахунку основних фінансових показників, одним з яких є вплив чинного законодавства на алгоритм самого розрахунку.

Стан дослідження проблеми

Загальні питання проведення фінансового аналізу та його методологічні аспекти вивчали О. О. Яцух і Н. Ю. Захарова [2], Ю. С. Цал-Цалко

[3], Н. О. Коломієць, В. М. Павліченко, О. П. Коломієць [4] та ін. Однак питання трансформації алгоритму розрахунку фінансових показників відповідно до чинного законодавства окремо не було розглянуте.

Мета і завдання дослідження

Мета статті полягає у формулюванні практичних рекомендацій щодо вирішення проблемних питань під час проведення експертних досліджень із розрахунку основних фінансових показників суб'єктів господарювання.

Завданням дослідження є аналіз особливостей методології розрахунку основних фінансових показників (коефіцієнтів), наданих у чинних методологічних документах, які затверджені на рівні міністерств.

Наукова новизна дослідження

Запропоновано алгоритм розрахунку основних фінансових показників (коефіцієнтів) з урахуванням змін, що відбулись у законодавстві.

Виклад основного матеріалу

На сьогодні методологія розрахунку основних фінансових показників представлена в документах, затверджених на рівні міністерств, які на сьогодні є чинними, хоча і дещо «застарілими», зокрема це:

– Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства і ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, затверджені наказом Міністерства економіки України від 19 січня 2006 р. № 14 (далі – Методичні рекомендації № 14)¹, остання редакція – від 26 жовтня 2010 р.;

– Методика аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 14 лютого 2006 р. № 170 (далі – Методика № 170)², поточна редакція – від 14 лютого 2006 р.;

– Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затверджене наказом Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України

---

¹ Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства : затв. наказом М-ва економ. України від 19.01.2006 № 14 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06> (дата звернення: 14.04.2025).

² Методика аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки : затв. наказом М-ва фінансів України від 14.02.2006 № 170 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0332-06> (дата звернення: 14.04.2025).

від 26 січня 2001 р. № 49/121 (далі – Положення № 49/121)¹, остання редакція – від 19 лютого 2013 р.

Усі вищезазначені документи мають схожі загальні принципи проведення аналізу фінансового стану та розрахунку основних фінансових показників (коефіцієнтів) суб'єктів господарювання.

Так, оцінка фінансового стану передбачає розгляд кожного окремого показника, отриманого за результатами розрахунку, з точки зору належності його фактичного рівня нормальному, з'ясування чинників, що вплинули на величину коефіцієнта, визначення задовільної величини показника на майбутнє та способів її досягнення. Інформаційною базою розрахунку фінансових показників (коефіцієнтів) підприємства / організації є фінансова звітність. Фінансова звітність складається із системи показників, які відображають інформацію про фінансовий стан суб'єкта господарювання на звітну дату, а також результати її фінансової діяльності за звітний період. Тобто основними вихідними даними для проведення оцінювання та аналізу фінансового стану, фінансових результатів, ефективності використання фінансових ресурсів, кредитоспроможності, інвестиційної привабливості підприємства є його фінансова звітність, яка складається з балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів та звіту про власний капітал.

У Методичних рекомендаціях № 14², Методиці № 170³ та Положенні № 49/121⁴ алгоритм розрахунку фінансових показників (коефіцієнтів) представлений у вигляді формул, вихідними даними для

---

1 Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації : затв. наказом М-ва фінансів України, Фонду держ. майна України від 26.01.2001 № 49/121 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01> (дата звернення: 14.04.2025).

2 Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства : затв. наказом М-ва економ. України від 19.01.2006 № 14 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06> (дата звернення: 14.04.2025).

3 Методика аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки : затв. наказом М-ва фінансів України від 14.02.2006 № 170 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0332-06> (дата звернення: 14.04.2025).

4 Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації : затв. наказом М-ва фінансів України, Фонду держ. майна України від 26.01.2001 № 49/121 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01> (дата звернення: 14.04.2025).

арифметичного розрахунку яких є показники за відповідним кодом статті (рядка) фінансової звітності.

На нашу думку, найбільшим недоліком є те, що зазначені вище методики хоча і чинні на сьогодні, але так і не зазнали редагування. Формули для розрахунку показників (коефіцієнтів) містять посилання на коди статей (рядків) фінансової звітності за формами, затвердженими наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Положень (стандартів) бухгалтерського обліку» від 31 березня 1999 р. № 87¹, який втратив чинність 19 березня 2013 р. на підставі наказу Міністерства фінансів України «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”» (далі – НП(С)БО 1) від 7 лютого 2013 р. № 73².

З огляду на зміст НП(С)БО 1 змін зазнали самі форми фінансової звітності, їх структура та відповідні коди статей (рядків), які передбачають більшу деталізацію показників порівняно з попередніми формами.

Так, структура балансу (звіту про фінансовий стан) зазнала суттєвих змін. Актив попередньої форми мав такі розділи: «Необоротні активи», «Оборотні активи», «Витрати майбутніх періодів» та «Необоротні активи та групи вибуття». Згідно з НП(С)БО 1 актив балансу тепер складається з трьох розділів: «Необоротні активи», «Оборотні активи», «Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття»³. Розділ IV «Необоротні активи та групи вибуття» (рядок 275) наразі є постійним розділом III оновленої форми балансу. Витрати майбутніх періодів (дані зі старого розділу III) відображаються у рядку 1170 у складі оборотних активів. Також додано нову статтю «Інвестиційна нерухомість» (рядок 1015 балансу). На сьогодні пасив балансу складається з чотирьох розділів: «Власний капітал», «Довгострокові зобов'язання і забезпечення» (на заміну колишніх розділів «Забезпечення наступних витрат та платежів» і «Довгострокові зобов'язання»), «Поточні зобов'язання і забезпечення» (на заміну старого розділу «Поточні зобов'язання»), «Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття» (спочатку ці дані відображались у рядку 605 розділу «Поточні зобов'язання»).

---

1 Про затвердження Положень (стандартів) бухгалтерського обліку : затв. наказом М-ва фінансів України від 31.03.1999 № 87 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0391-99> (дата звернення: 14.04.2025). Втратив чинність.

2 Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : затв. наказом М-ва фінансів України від 07.02.2013 № 73 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 14.04.2025).

3 Там само.

Інформація попереднього розділу «Доходи майбутніх періодів» наразі відображається в рядку 1665 розділу «Поточні зобов'язання і забезпечення».

Новий звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) містить такі розділи: «Фінансові результати», «Сукупний дохід», «Елементи операційних витрат», «Розрахунок показників прибутковості акцій». Порівняно з попередньою формою з'являється новий розділ «Сукупний дохід». Тобто у структурі звіту про фінансові результати, як і раніше, розкривається інформація стосовно доходів, витрат, прибутку і збитку, при цьому додано нові групи статей – сукупний дохід підприємства за звітний період та інший сукупний дохід.

Таким чином, під час проведення досліджень із розрахунку основних фінансових показників насамперед експерту-економісту необхідно усвідомлювати, які саме рядки нової форми звітності відповідають рядкам старої форми. Зазначене питання вже вирішено після прийняття рішення 28 січня 2022 р. про державну реєстрацію Методики проведення судових економічних експертиз з питань комплексного аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств (реєстраційний код 11.0.55) (далі – Методика 11.0.55), у якій докладно наводиться порівняння та відповідність рядків нової форми звітності з попередньою [5].

Наступним кроком експертного дослідження є трансформація формул розрахунку основних фінансових показників (коефіцієнтів), які представлені в Методичних рекомендаціях № 14¹, Методиці № 170² та Положенні № 49/121³, відповідно до чинних вимог НП(С)БО 14.

---

¹ Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства : затв. наказом М-ва економ. України від 19.01.2006 № 14 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06> (дата звернення: 14.04.2025).

² Методика аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки : затв. наказом М-ва фінансів України від 14.02.2006 170 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0332-06> (дата звернення: 14.04.2025).

³ Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації : затв. М-ва фінансів України, Фонду держ. майна України від 26.01.2001 № 49/121 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01> (дата звернення: 14.04.2025).

⁴ Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : затв. наказом М-ва фінансів України від 07.02.2013 № 73 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 14.04.2025).

На основі Положення № 49/121¹ як приклад вибірково проведемо трансформацію алгоритму розрахунку фінансових показників (коефіцієнтів), визначених у Додатку 1 до цього Положення, з метою відповідності нинішнім вимогам НП(С)БО 1₂ (таблиця 1). Основою для такої трансформації є викладене в Методичі 11.0.55 [5] порівняння «старих» і «нових» статей (рядків) звітності.

Таблиця 1

Трансформаційна таблиця алгоритму розрахунку фінансових показників (коефіцієнтів) відповідно до вимог НП(С)БО 1

Показник	Формула для розрахунку (застаріла / трансформована)		Умовні позначення, застосовані у формулі
1	2		3
Коефіцієнт покриття	$\frac{\text{ф1р.260}}{\text{ф1р.620}}$	застаріла формула	ф1 – «Баланс»
	$\frac{\text{ф1р.1195}}{\text{ф1р.1695}}$	трансформована формула	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\frac{\text{ф1(р.220+р.230+р.240)}}{\text{ф1р.620}}$	застаріла формула	ф1 – «Баланс»
	$\frac{\text{ф1(р.1160+р.1165)}}{\text{ф1р.1695}}$	трансформована формула	
Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	$\frac{\text{ф1р.380}}{\text{ф1р.640}}$	застаріла формула	ф1 – «Баланс»
	$\frac{\text{ф1р.1495}}{\text{ф1р.1900}}$	трансформована формула	
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	$\frac{\text{ф1(р.260-р.620)}}{\text{ф1р.260}}$	застаріла формула	ф1 – «Баланс»
	$\frac{\text{ф1(р.1195-р.1695)}}{\text{ф1р.1195}}$	трансформована формула	

¹ Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації : затв. М-ва фінансів України, Фонду держ. майна України від 26.01.2001 № 49/121 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01> (дата звернення: 14.04.2025).

² Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : затв. наказом М-ва фінансів України від 07.02.2013 № 73 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 14.04.2025).

Продовження табл. 1

1	2		3
Коефіцієнт фінансування	$\frac{\phi 1(p.430+p.480+p.620+p.630)}{\phi 1p.380}$	застаріла формула	ф1 – «Баланс підприємства»
	$\frac{\phi 1(p.1595+p.1695+p.1700)}{\phi 1p.1495}$	трансформована формула	
Коефіцієнт оборотності активів	$\frac{\phi 2p.035}{\phi 1(p.280(гр.3)+p.280(гр.4))/2}$	застаріла формула	ф1 – «Баланс»; ф2 – «Звіт про фінансові результати»; гр. 3 – на початок звітного періоду; гр. 4 – на кінець звітного періоду
	$\frac{\phi 2p.2000}{\phi 1(p.1300(гр.3)+p.1300(гр.4))/2}$	трансформована формула	
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	$\frac{\phi 2p.035}{\phi 1(p.380(гр.3)+p.380(гр.4))/2}$	застаріла формула	ф1 – «Баланс»; ф2 – «Звіт про фінансові результати»; гр. 3 – на початок звітного періоду; гр. 4 – на кінець звітного періоду
	$\frac{\phi 2p.2000}{\phi 1(p.1495(гр.3)+p.1495(гр.4))/2}$	трансформована формула	
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	$\frac{\phi 2p.035}{\phi 1(S(p.150/p.210)гр.3+S(p.150/p.210)гр.4)/2}$	застаріла формула	ф1 – «Баланс»; ф2 – «Звіт про фінансові результати»; гр. 3 – на початок звітного періоду; гр. 4 – на кінець звітного періоду; S – сума рядків звітності
	$\frac{\phi 2p.2000}{\phi 1(S(p.1120...p.1155)гр.3+S(p.1120...p.1155)гр.4)/2}$	трансформована формула	

Закінчення табл. 1

1	2		3
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	<u>ф2р.035</u> ф1(S(p.520/р.600)гр.3+S(p.520/р.600)гр.4)/2	застаріла формула	ф1 – «Баланс»; ф2 – «Звіт про фінансові результати»; гр. 3 – на початок звітного періоду; гр. 4 – на кінець звітного періоду; S – сума рядків звітності
	<u>ф2р.2000</u> ф1(S(p.1605/р.1630)гр.3+S(p.1605/р.1630)гр.4)/2	трансформована формула	
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	<u>ф2р.040</u> ф1(S(p.100/р.140)гр.3+S(p.100/р.140)гр.4)/2	застаріла формула	ф1 – «Баланс»; ф2 – «Звіт про фінансові результати»; гр. 3 – на початок звітного періоду; гр. 4 – на кінець звітного періоду; S – сума рядків звітності
	<u>ф2р.2050</u> ф1(S(p.1100/р.1110)гр.3+S(p.1100/р.1110)гр.4)/2	трансформована формула	
Коефіцієнт рентабельності діяльності	<u>ф2р.220 або р.225</u> ф2р.035	застаріла формула	ф2 – «Звіт про фінансові результати»
	<u>ф2р.2350 або р.2355</u> ф2р.2000	трансформована формула	
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	<u>ф2р.220 або р.225</u> ф1(р.380(гр.3)+р.380(гр.4))/2	застаріла формула	ф1 – «Баланс підприємства»; ф2 – «Звіт про фінансові результати»; гр. 3 – на початок звітного періоду; гр. 4 – на кінець звітного періоду
	<u>ф2р.2350 або р.2355</u> ф1(р.1495(гр.3)+р.1495(гр.4))/2	трансформована формула	

За таким принципом, використовуючи вже наведене в Методиці 11.0.55 [5] порівняння статей (рядків) звітності, можливо провести трансформацію розрахунку фінансових показників, представлених і в Методичних рекомендаціях № 14₁, і в Методиці № 170₂.

На нашу думку, крім зазначеного вище, уваги потребує ще одна ситуація під час проведення досліджень показників фінансово-економічного стану суб'єктів господарювання. Колізія може виникнути у випадку, коли перед експертом-економістом постає питання не тільки розрахунку (або підтвердження / спростування вже проведеного розрахунку) показників фінансово-економічного стану підприємства / організації, а й проведення оцінки таких показників не за повний календарний рік, а за квартал, півріччя або дев'ять місяців. Суть полягає в тому, що розрахунок більшості фінансових показників (коефіцієнтів) ґрунтується на даних фінансової звітності як на початок, так і на кінець звітного періоду.

Відповідно до п. 1 ст. 13 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. № 996-XIV_з саме календарний рік є звітним періодом для складання фінансової звітності, а проміжна фінансова звітність складається за результатами першого кварталу, першого півріччя, дев'яти місяців. На підставі зазначеної вище норми Закону дані фінансової звітності на початок та на кінець першого кварталу, першого півріччя, дев'яти місяців є проміжними, а дані на початок та на кінець календарного року вважаються звітними.

У Методичних рекомендаціях № 14, Методиці № 170 та Положенні № 49/121 наведені основні завдання та виділено мету оцінки фінансового стану суб'єкта господарювання, яка, зокрема, залежить від показників (коефіцієнтів) саме звітного періоду, а не показників

---

1 Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства : затв. наказом М-ва економ. України від 19.01.2006 № 14 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06> (дата звернення: 14.04.2025).

2 Методика аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки : затв. наказом М-ва фінансів України від 14.02.2006 170 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0332-06> (дата звернення: 14.04.2025).

3 Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 14.04.2025).

лише проміжної звітності (п. 2.1 розд. III Методичних рекомендацій № 14₁, п. 6 розд. II Методики № 170₂, п. 2.3 Положення № 49/121₃).

Отже, загальний підхід до оцінки фінансового стану суб'єкта господарювання, наведений у зазначених вище методичних документах, ґрунтується на даних звітного періоду, які впливають на кінцеві фінансові результати суб'єкта господарювання.

Таким чином, надана оцінка розрахованим показникам (коефіцієнтам) фінансово-економічного стану підприємства/організації лише за даними проміжної звітності (за квартал, півріччя або дев'ять місяців) може бути не об'єктивною. Як наслідок, під час подальшого судового розгляду можуть виникнути сумніви щодо об'єктивності самого висновку експерта та належності його до процесуальних джерел доказів у справі.

Насамкінець необхідно ще раз звернути увагу на фінансову звітність як джерело вихідних даних у судовій економічній експертизі, предметом якої є дослідження фінансових показників. Проведений фінансовий аналіз на підставі звітності підприємства / організації є вразливим до різних схем бухгалтерського шахрайства, що, зокрема, потребує більш обережного підходу до аналізу наявної інформації. Перш ніж користуватись даними фінансової звітності, необхідно переконатися в їх достовірності, правильності їх заповнення і точності проведених арифметичних підрахунків під час виведення окремих показників. Відповідність показників різних форм звітності переважно перевіряється методом зіставлення. Окремі показники входять до різних звітних форм і за належного складання звіту обов'язково повинні збігатися.

Висновки

Якісний підхід на початковій стадії дослідження та правильна трансформація алгоритму розрахунку фінансових показників відповідно

---

1 Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства : затв. наказом М-ва економ. України від 19.01.2006 № 14 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06> (дата звернення: 14.04.2025).

2 Методика аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки : затв. наказом М-ва фінансів України від 14.02.2006 № 170 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0332-06> (дата звернення: 14.04.2025).

3 Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації : затв. наказом М-ва фінансів України, Фонду держ. майна України від 26.01.2001 № 49/121 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01> (дата звернення: 14.04.2025).

до вимог НП(С)БО 1 дає змогу експерту-економісту значно скоротити термін виконання судової експертизи із цього напрямку і допомагає нівелювати той факт, що методологія розрахунку показників фінансового стану тривалий час не оновлюється. У результаті зазначеного ініціатор проведення експертизи має змогу отримати обґрунтовані відповіді на запитання, які є ключовими у розслідуванні.

Список бібліографічних посилань: **1.** Von Mises L. Theory and History: An Interpretation of Social and Economic Evolution. Auburn, Alabama, 2007. 384 p. **2.** Яцух О. О., Захарова Н. Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. *Вчені записки Таверійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління.* 2018. № 3. С. 173–179. **3.** Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз : підручник. Київ : Центр учб. літ., 2008. 566 с. **4.** Коломієць Н. О., Павліченко В. М., Коломієць О. П. Методологічні аспекти оцінки фінансового стану як основи ефективного управління підприємством. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка.* 2017. Вип. 185. С. 223–230. **5.** Аніщенко О. В., Губанова І. В., Кудряшова С. В. Методика проведення експертиз з питань комплексного аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств. Харків, 2020. 74 с.

Надійшла до редколегії 01.05.2025

Прийнята до опублікування 11.06.2025

Andrushchenko Ye. M. Problematic Issues in Conducting Expert Examinations for the Calculation of Key Financial Indicators of Business Entities

The article examines methodological and practical aspects of analyzing and calculating the key financial indicators (ratios) of business entities. It analyzes the specific features of the methodology for their calculation as presented in current methodological documents approved at the ministerial level. The primary focus is on problematic issues that may arise for expert economists when conducting research related to the calculation of key financial indicators, the most significant of which is the impact of current legislation on the calculation algorithm itself.

Particular attention is given to changes in the structure of financial reporting, the data of which serves as the informational basis for conducting forensic economic examinations in this area. Based on the transformation of financial statement items (lines), an algorithm is proposed for calculating the key financial indicators (ratios), taking into account the current requirements of the National Accounting Standard 1 “General Requirements for Financial Reporting”.

Emphasis is placed on evaluating the calculated financial and economic indicators (ratios) of an enterprise or organization based solely on interim reporting data: for a quarter, half-year, or nine months. Attention is also drawn to the need to verify the accuracy of the financial statement data.

Thus, a qualitative approach at the initial stage of the examination and the proper transformation of the calculation algorithm for financial indicators, in accordance with the requirements of current regulatory documents, allow expert economists to significantly reduce the time needed to conduct forensic examinations in this field and help to mitigate the fact that the methodology for calculating financial indicators has not been updated for a long time.

Keywords: financial condition of the enterprise, financial indicators (ratios), financial reporting, calculation algorithm, transformation, reporting period, source data, objective assessment.

